

Kaikukortti

Köyhyyttä kokevien ikäihmisten oikeus osallistua kulttuurielämään – vaikkapa Kaikukortilla

Ikäntyneiden moninainen osallisuus

– Näkykö osallisuus ikääntyvässä Suomessa?

THL Asiakkaat ja sote 2023 – Yhdenvertainen osallisuus hyvinvointialueilla
verkkoseminaari 28.3.2023

Mira Haataja, erityisasiantuntija,
Kaikukeskus/Kulttuuria kaikille -palvelu

Mira.haataja@cultureforall.fi, puh. 040 213 6339

www.kulttuuriakaikille.fi
www.kulturforalla.fi
www.cultureforall.fi

Kaikukortti

Miten ikääntyneiden osallisuus näkyisi paremmin kulttuurihyvinvointi-palveluissa kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla?

Voiko Kaikukortti olla yksi ratkaisu siihen?

www.kulttuuriakaille.fi
www.kulturforalla.fi
www.cultureforall.fi

www.kulttuuriakaikille.fi
www.kulturforalla.fi
www.cultureforall.fi

Kulttuuria kaikille -palvelun huomioid ikäihmisten osallisuuteen 1/2

- Huomio yhdenvertaisuudessa: saavutettavuudessa ja moninaisuuden huomioimisessa.
- Kulttuuria kaikille -palvelun koordinoima Kaikukortti edistää taloudellista saavutettavuutta, kulttuurihyvinvointia ja osallistumista maksutta kulttuuri- (ja liikunta-)palveluihin
- Tässä huomio erityisesti köyhyyttä kokevissa ikäihmisissä
- Raha ei ole ainoa osallistumisen este, joten on tärkeä miettiä myös muita keinoja osallisuuden tukemiseksi

Kaikukortti

www.kulttuuriakaikille.fi
www.kulturforalla.fi
www.cultureforall.fi

Kulttuuria kaikille -palvelun huomioid ikäihmisten osallisuuteen 2/2

- Ikäihmisten osallisuudesta puhuessa on tärkeä huomioida ikäihmisten moninaisuus: ikäihmiset ovat heterogeeninen ryhmä.
- Ihmisen ominaisuudet ja tausta vaikuttavat siihen, millaiset mahdollisuudet hänellä on päästä osalliseksi kulttuurihyvinvoinnista ja osallistua taiteeseen ja kulttuuriin kokijana – ja tekijänä.
  - Näitä ominaisuuksia ovat muun muassa etninen tausta, sukupuoli, taloudellinen tilanne, uskonto, toimintakyky, vammaisuus ja äidinkieli. Myös perhetausta, luokka!

Kaikukortti Mikä?

- Pahvinen, maksuton **henkilökohtainen kortti**
- Tarkoitettu Kaikukortti-verkoston sosiaali- ja terveysalan (sote), hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (hyte) ja joidenkin järjestöjen **asiakkaille**, jotka ovat **taloudellisesti tiukassa tilanteessa**
- **Kohderyhmä:** yli 16-vuotiaat nuoret, työkäiset, perheet sekä **nyt myös ikäihmiset.**

Kuva: Yhteisön Kaikukortti* ja asiakkaan Kaikukortti.
*Kaikukortin jakajatahon oma kortti, jolla työntekijä voi hankkia maksutta pääsylipun, kun hän osallistuu yhdessä Kaikukortin haltijoiden kanssa.

Kaikukortti Mitä sillä voi hankkia?

Kaikukortilla voi hankkia maksuttomia pääsylippuja ja kurssipaikkoja Kaikukortti-verkoston **kulttuuripalveluihin** sekä joihinkin liikuntakohteisiin ja urheilutapahtumiin

- maksuttomia pääsylippuja myös **omille lapsille ja lapsenlapsille**

Kaikukortti toimii hieman vastaavalla tavalla kuin muut alennuskortit (eläkeläiskortti, opiskelijakortti)

Kuva: Yhteisön Kaikukortti ja asiakkaan Kaikukortti.

Kaikukortti Missä?

Kaikukortti-alueet vuonna 2023

- 56 kuntaa, 13 hyvinvointialueen alueella.
  - Esim. Espoo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Oulu, Rovaniemi ja Tampere
- Väestömäärä alueilla n. 1,77 miljoonaa
- Jokainen alue koordinoi omaa paikallista Kaikukortti-verkostoa kunnan kulttuurin ja soten (jatkossa mielellään hva) kesken
- Kaikki Kaikukortti-kunnat ovat listattuna verkkosivullamme: kaikukortti.fi/alueet/
  - Kaikukortti toimii ristiin eri alueiden välillä

Kaikukortti

Kulttuurihyvinvointia ikäihmisille Kaikukortilla -hanke

- Tarkoituksena:
  - tunnistaa ja madaltaa esteitä ikäihmisten kulttuoriosallistumiseen
  - löytää keinoja huomioida paremmin ja moninaisemmin ikäihmisiä Kaikukortti-toiminnassa.
  - tuoda Kaikukortti ikäihmisten parissa toimiville sote- ja hyte-toimijoille työkaluksi hyvinvoinnin ja osallisuuden lisäämiseen
- Haastattelimme joukon ikäihmisiä ja asiantuntijoita
  - Kaikukortti esittää -videosarja YouTubessa
- Kokoonnuimme työpajailemaan ympäri Suomea
- Miten sen Kaikukortin kävi? Paikkakunnilta löytyi uusia jakajatahoja ikäihmisiin liittyen, esim. Espoossa Nestori.
- Hanke loi myös suosituksia ikäihmisten paremmaksi huomioiseksi

KULTTUURIHYVINVOINTIA
IKÄIHMISILLE

Taiteen
edistämiskeskuksen
koordinoiman, kansallisen
ikäohjelman rahoittaman
Kulttuurihyvinvointia
ikäihmisille -hankkeen
osahanke.

Kaikukortti

Saavutettavuuteen ja moninaisuuden huomioimiseen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet 1/2

- Miten tavoittaa ikäihmisiä, maahanmuuttajataustaisia ja palvelujen ulkopuolella olevia?
  - Ikääntyneiden omat palvelut, etsivä seniorityö, diakoniatyö sekä yhteistyö vanhus- ja vammaisneuvostojen kanssa ikäihmisten saavuttamiseksi.
  - Myös omaishoitoyhdistyksille tietoa Kaikukortista!
  - Luovasti, esim. ruokatapahtumat kulttuurisen identiteetin vahvistajana ja kohtaamisen mahdollistajana.
  - Alueelliset tilastotiedot ikäihmisten moninaisuudesta palvelun kehittämisen avuksi
- Ikäihmisten osittaisen tuen tarve ja ikäihmisten vajavaiset tiedot kulttuuripalvelujen saavutettavuudesta?
  - Palveluissa on syytä julkaista esteettömyystiedot
- Tiedon saavutettavuus: missä ja miten Kaikukortti-tarjonnasta viestitään?
  - Selkokielen ja saavutettava sekä monikielinen viestintä

Kaikukortti

Saavutettavuuteen ja moninaisuuden huomioimiseen liittyvät haasteet ja mahdollisuudet 2/2

- Liikkumiseen liittyvät esteet ja/seuran, kulttuurikaverin puute sekä se, miten omaishoitaja pääsee osallistumaan omaishoidettavan kanssa tai yksin?
  - Paikalliset ratkaisut liikkumisen tukemiseen, esim. retket, kulttuuribussi ja kuntien palvelulinjat esim. kerran kuussa kulttuuripalveluihin.
  - Tuki, esim. yhteistyö kulttuurikaveri- tai linkkihenkilö-toiminnan kanssa
- Kun kehitetään: aina mukaan ikäihmisiä kokemusasiantuntijoina:
  - Muistetaan moninaisuus
  - Budjetoidaan palkkioihin

Kuva: Kristina Vasileva,
[Museoiden saavutettavuuden ja moninaisuuden tarkistuslista, Kulttuurikaikille –palvelu 2021.](#) Kuvan tekijänoikeus: Kristina Vasileva

Kaikukortti

Huomio representaatiosta*

Representaatio* = ihmisryhmän mahdollisuuksia näkyä, vaikuttaa sekä tulla kuulluksi yhteiskunnassa.

Ikäihminen voi kysyä:

- Näenkö palveluiden työntekijöinä, myös asiantuntijoina itseni näköisiä ihmisiä?
- Kuuluuko ääneni?
- Onko minun vähemmistön edustajana turvallista olla palvelun asiakkaana?
  - Esim. sitoutuminen [syrynnästä vapaa alue -kampanjaan](#)

→ Osallistuminen kiinnostaa ja on turvallisempaa kaikille, kun palvelut huomioivat moninaisuuden!

* Lähde: thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet

Kaikukortti

Kaikukortti esittää: Sateenkaariseniorien omat elämäntarinat KokoTeatterin lukudraamassa

bit.ly/KaikukorttiSateenkaariSeniorit

[Koko linkki:](#)

www.youtube.com/watch?v=Z3ZsTjwu41I&t=1s (tekstitys suomi ja ruotsi)

Kokeillaan katsoa kohdasta

1:54→

Kuuden inspiraatiovideon sarja syntyi tarpeesta tehdä näkyviksi jo olemassa olevia toimintamalleja, taiteen tekijöitä sekä ikäihmisten itsensä tekemää moninaisuustyötä. Tämä video ja muutakin inspiroivaa saatavilla: kulttuuriakaikille.fi/kaikukortti-julkaisusarjasta-inspiraatiota-ikaihmissen-hyvinvointiin

Kaikukortti on yhä enemmän osa kulttuurin saavutettavuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiakirjoja ja suunnittelua, esim.

- [Elintapaohjauksen tarkistuslista](#)
- Hyte-työryhmät
- Hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat
- Osallisuussuunnitelma
- (Alueelliset) kulttuurihyvinvointisuunnitelmat.

Esityksen lopussa lisää esimerkkejä

Kaikukortti

Auttavatko nämä esimerkit miettimään sitä, miten ikääntyneiden osallisuus näkyisi paremmin kulttuurihyvinvointipalveluissa kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla?

Kaikukortti voi olla yksi ratkaisu tukea ikäihmisiä.
Lisätietoa: www.Kaikukortti.fi

Kaikukortti

Kaikukortti

Kiitos!

Mira Haataja, erityisasiantuntija, saavutettavuus, kaikukortti

mira.haataja@cultureforall.fi, puh. 040 213 6339

Kulttuuria kaikille -palvelu

www.kulttuuriakaikille.fi

www.Kaikukortti.fi

[Kultturihyvinvointia ikäihmisille –Kaikukortilla](http://www.kulttuuriakaikille.fi/kaikukortti-julkaisusarjasta-inspiraatiota-ikaihmissen-hyvinvointiin)

[kulttuuriakaikille.fi/kaikukortti-julkaisusarjasta-inspiraatiota-ikaihmissen-hyvinvointiin](http://www.kulttuuriakaikille.fi/kaikukortti-julkaisusarjasta-inspiraatiota-ikaihmissen-hyvinvointiin)

[innokyla.fi/fi/toimintamalli/kultturihyvinvointia-ikaihmisille-kaikukortilla](http://www.innokyla.fi/fi/toimintamalli/kultturihyvinvointia-ikaihmisille-kaikukortilla)

www.kulttuuriakaikille.fi
www.kulturforalla.fi
www.cultureforall.fi

Vinkkejä saavutettavuuteen ja moninaisuuden huomioimiseen

- www.kulttuuriakaikille.fi
- Esim. vuonna 2021 julkaistu [Museoiden moninaisuuden ja saavutettavuuden tarkistuslista](#) (PDF) voi toimia muillekin toimijoille vinkkilistana saavutettavuudesta ja moninaisuuden huomioimisesta!
  - Saavutettava docx-versio saatavilla: kulttuuriakaikille.fi/tietoa_meista_julkaisut_julkaisusarja

www.kulttuuriakaikille.fi
www.kulturforalla.fi
www.cultureforall.fi

Kaikukortti

Kulttuurihyvinvointia
ikäihmisille
Kaikukortilla

- Taiteen edistämiskeskuksen koordinoiman, kansallisen ikäohjelman rahoittaman Kulttuurihyvinvointia ikäihmisille -hankkeen osahanke

Hankekumppanit:

- [Aili-verkosto](#)
- [Teatterikeskus](#), IKO-hanke.

Kaikukortti

Julkaisusarjasta inspiraatiota ikäihmisten hyvinvointiin

- Tavoitteena on innostaa tarkastelemaan kulttuurihyvinvointia ikäihmisten moninaisuuden, osallisuuden sekä saavutettavuuden näkökulmista.
- Julkaisusarja koostuu kolmesta osasta
  1. **Laura Huhtinen-Hildénin miniluennoista** (yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa)
  2. **inspiraatiovideoista**, jotka käsittelevät ikäihmisten kulttuurihyvinvointia moninaisuuden ja saavutettavuuden näkökulmista, sekä
  3. hankkeen teemoja **kokoavasta podcast-jaksosta** (yhteistyössä Metropolia Ammattikorkeakoulun kanssa).
- kulttuuriakaikille.fi/kaikukortti-julkaisusarjasta-inspiraatiota-ikaihmissen-hyvinvointiin
- Lisäksi Hanke tuotti videosarjan Kaikukortti esittää. Löytyy samasta osoitteesta.

Kulttuurihyvinvointia ikäihmisille

Miten kulttuuri ja taide vaikuttaa ikäihmisten sosiaaliseen elämään?

Kuvakaappaus [YouTube: Kaikukortti esittää: Miten kulttuuri ja taide vaikuttaa ikäihmisten sosiaaliseen elämään.](#)

Kaikukortti kulttuurin saavutettavuuden sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiakirjoissa ja suunnittelussa, esim.

- [Opetus- ja kulttuuriministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön Taiku 3 - työryhmän tilaama MDI:n kulttuurihyvinvoinnin loppuraportti](#): Kaikukeskuksen Kaikukortti on todettu toimivaksi malliksi monessa kunnassa
- [Elintapaohjauksen tarkistuslista](#)
- TEAviisari
- Hyvinvointikertomukset ja -suunnitelmat, esim. [Espoo huomio ikäihmisten suunnitelmassa Kaikukortin](#)
- Osallisuussuunnitelma
- Alueellinen hyte-verkosto
- Alueelliset kulttuurihyvinvointisuunnitelmat ([esim. Kaikukortti manitaan esim. Pirkanmaan tuoreessa suunnitelmassa](#)).

[Lopussa lisää esimerkkejä: Kaikukortti eri alueilla.](#)

Kaikukortti

Kaikukortti

Missä? Kaikukortti-alueet vuonna 2023

- 56 kuntaa, 13 hyvinvointialueen alueella.
- Väestömäärä alueilla n. 1,77 miljoonaa
- Kaikukortti-alueet ovat merkittynä kuvan karttaan, joka ei ole täysin saavutettava. Kaikki Kaikukortti-kunnat ovat listattuna verkkosivullamme: kaikukortti.fi/alueet/

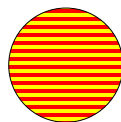
= **Kaikukortti käytössä,**

esim. Espoo, Kainuu, Keski-Pohjanmaa, Oulu, Rovaniemi ja Tampere

= **Kaikukortti kokeilussa,**

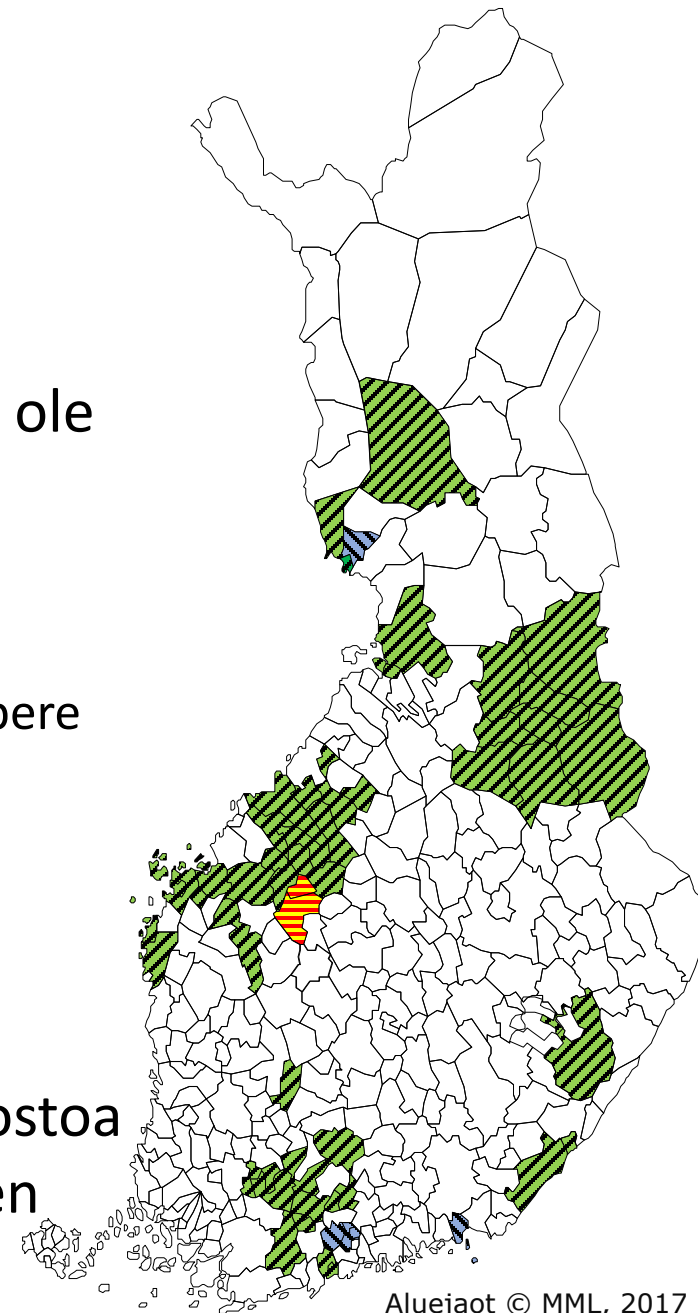
Keminmaa, Kotka, Nurmijärvi ja Tuusula

= **Kaikukortti tulossa kokeiluun,**

esim. Alajärvi ja Vimpeli

- Jokainen alue koordinoi omaa paikallista Kaikukortti-verkostoa kunnan kulttuurin ja soten (jatkossa mielellään hva) kesken
- Kaikukortti toimii ristiin eri alueiden välillä
- Monilla hyvinvointialueilla suunnitelmaa laajenemisesta

Aluejaot © MML, 2017

Päivitetty 6.3.2023